

ראש השנה (3)

וצ"ל, ויש בזה לקח מאלף. דבש תמרים כולו מתוק הוא, מתחילת בריאתו, ובמשך כל שלבי התפתחותו של התמר, זב ממנו דבש מתוק, לחלוחית של מרירות אין בו. אבל דבר דבורים אינו כן. כאשר הכוורן רוצה לזכות בדבש כוורתו, הוא צריך להיאבק מרה בעקיצותיהן של הדבורים, וגם יעטה על עצמו בגדים מיוחדים האמורים להגן עליו מפני העקיצות, תמיד תהינה כמה דבורים סוררות שתחדורנה אל מתחת למעטה הקשיח ותייסרנה אותו בעקיצות כואבות. אבל בסופו של התהליך הוא בבחינת "מעז יצא מתוק". כאשר הכוורן אווז בידו הדבש, אין מאושר ממנו! ודווקא בשל אותן עקיצות, דווקא משום התהליך המייסר, דבש הדבורים כמו מתמתק והולך, מתמתק וגובר. מתקיים בו, בכוורן הזה הפסוק: "בצילו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחיכי" (שיר השירים פ"ב). בראש השנה מרבים עם ישראל ב"סימנים", וסימנא מילתא היא, מסמנים אנו בתפוח בדבש "שתהיה לנו השנה טובה ומתוקה", ורמז רומזים אנו, שגם אם יגזור עלינו יסורים שיעקצו אותנו, ויכאיבו לנו עד מאוד, תפילתנו ובקשתנו שהתכלית תהיה כמו דבש הדבורים, עליו נאמר: "צוף דבש אמרי נעם לנפש ומרפא לעצם" (משלי טז, כד), ומתוך המרירות תצוף המתיקות, ומתוך החושך יבקע האור (עלינו לשבח)

ספר אוצרות התורה "אלול ראש השנה יום כפור"

אחדות ופחד, הקשר

ובכן תן פחדך ה' אלוקיני על כל מעשיך.... ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם

לכאורה יש בתפילה זו שתי בקשות שונות שאין ביניהם כל קשר: האחת ענין נתינת הפחד מפניו של הקב"ה על כל ברואיו, השניה, ענין האחדות המקווה בין בני האדם. אך אם כך יש להקשות: מדוע סידרו שתי הבקשות יחדיו? אלא ודאי ביאר הגאון רבי שמואל רוזנבסקי זצ"ל, קשורות שתי הבקשות ביניהן בקשר אמין. שכן בכדי להשיג "ויעשו כולם אגודה אחת" מוכרחים קודם להגיע ל"וכן תן פחדך", פחד מפני בורא עולם, שבכוחו ליישר את מידותיהם של בני האדם. בלי יראת שמים, הרי מידותיהם של בני האדם, גורמות לפירוד ביניהם. כאשר השאיפה האנוכית היא המדריכה את צעדיו של האדם, הרי בהכרח יהיה לראובן אינטרס מנוגד, סותר לזה של שמעון. כך גם להיפך: טובתו האנוכית של שמעון תושג אך ורק על חשבון זולתו. במצב שכזה לא תיתכן אגודה אחת! יסוד כזה מצינו גם ב"שערי תשובה": "הרוצה את מידותיו, רבים הקופצים עליו". רק היצר הוא הגורם לפירוד. ולכשייחלש תזדכך החומריות אז יחברו להם הנפשות, שמצד עצם מציאותן, מאוחדות הן. משום כך, מתפללים אנו שנזכה ליראת שמים ולהתגבר על מדותינו. אז ורק אז ממילא "יעשו כולם אגודה אחת".

כמוצא שלל רב "מים נוראים"

גודל החרדה ביום הדין

כתבו התוספות (ר"ה דף לג: ד"ה שיעור תרועה וכו'): תוקעין מאה קולות, כנגד מאה פעיות דפעיא אימה דסיסרא. הקשה רב אלישיב זצ"ל בספרו "הערות ראש השנה" וז"ל: צריך ביאור מה ענין מנין תקיעות של ראש השנה לפעיות של אימה דסיסרא. ועל דרך המוסר יש לומר בזה שיש בזה לעורר נרדמים, שגם מי שמרגיש בעצמו בטוח ביום הדין, אם מצד מצבו הגשמי וענינו בעולם הזה אם מצד מצבו הרוחני בטוח בזכויותיו, עליו ללמוד ק"ו מאימה דסיסרא שוודאי מצד דרך הטבע לא היה לה לפחד ולירא כלל, שהרי לסיסרא היה תשע מאות רכב ברזל, וגם חזינן דישועות ישראל יהיה שלא כדרך הטבע כמו שכתבו: מן שמים נלחמו הכוכבים ממסילותם וכו', והרי בצד דרך הטבע והמזלות היה לה לבטוח בנצחוננו של סיסרא. ומ"מ יבבה מאה פעיות, הרי שכל כך היתה חרידה לגורל בנה, וכמו שבאמת היה שנפל שדוד, ומזה יש להתעורר כמה צריך כל אחד ואחד להיות חרד ביום הדין גם מי שנדמה לו שיש לו על מה לסמוך ולבטוח.

רב אלישיב זצ"ל

חומרת מצבנו בימים הנוראים

בשמו של הסבא מקלם זצ"ל אומרים משל: אדם אחד הרגיש לא טוב והלך לרופא. כאשר הרופא התחיל להוציא מכשירים שונים ולערוך לו כל מיני בדיקות, הוא הבין שכנראה מחלתו אינה פשוטה. אך כאשר בנוסף לכך הרופא ניגש לטלפון והזמין פרופסור בעל שם, מעיר אחרת, שיבוא לעזור לו ברפואת אותו חולה, אזי אותו אדם נחרד כולו. הוא הבין שאם צריך להזמין רופא כה גדול לבוא ממרחק, בהכרח שהוא לקה במחלה קשה ביותר. והנמשל: כאשר ניגשים ליום הדין, כל אחד יודע שהוא לא שלם ויש לו מה לתקן. אולם כאשר מתבוננים באלו אמצעים משתמש הקב"ה בשביל רפואתנו כדי לזכותנו בדין, מתחילים להבין את מצבנו הקשה. לא זו בלבד שצריך את שלושים ימי האלול, את ראש השנה, את השופר את יום כיפור בשביל רפואתנו, אלא בנוסף לכל, הקב"ה בעצמו כביכול צריך לבוא כדי לעזור ברפואתנו. "דרשו ה' בהמצאו" אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים (ר"ה יח ע"א), א"כ בהכרח שמצבנו קשה ביותר.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "אלול ימים נוראים"

דבש דבורים

בלשון תורתנו הקדושה, דבש הוא, דבש תמרים. לכאורה יש להתבונן מדוע אם כן כאשר מטבילים בר"ה את התפוח בדבש, נוהגים עם ישראל קדושים לקחת דבש דבורים? הלא דבר הוא! אלא אמר הגר"י זילברשטיין שליט"א, ביאור נפלא ששמע מהרב שפיגל

צדיקים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים

הגמרא אומרת (ר"ה טז): ג' ספרים בראש השנה... צדיקים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה, בינונים תלויין ועומדין... ופרשו התוספות שפעמים אנו מוצאים שצדיקים נכתבים למיתה ואילו רשעים גמורים נחתמים לחיים, ומכאן אנו למדים שבראש השנה נדון האדם על חיי העולם הבא שלו. והקשה על דבריהם המשגיח רבי אליהו לופיאן זצ"ל: איך אפשר לקבוע על האדם בעודו חי, אם יהיה לו עולם הבא או לא? הלא אפילו רשע גמור שעשה בסוף ימיו תשובה, אין מזכירין לו את רשעו, וכן להיפך, צדיק שבסוף ימיו חטא נדון לגהינום, וכיצד ניתן לקבוע דבר זה מראש? אלא שיש ליישב את הדברים על פי מאמר חכמינו ז"ל, על הפסוק (ויקרא יא, מג) "ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם", אדם מטמא את עצמו מעט, מטמאין אותו הרבה (רש"י: מניחין אותו ליטמא הרבה), מלמטה, מטמאין אותו מלמעלה, בעולם הזה, מטמאין אותו לעולם הבא. וכן להיפך על הכתוב (שם כ. ז): "והתקדשתם והייתם קדושים", פירש רש"י: והתקדשתם מעט והייתם קדושים הרבה, הבא לטהר, מסייעין אותו, ועל כך אמרו חכמינו ז"ל: אדם מקדש עצמו מעט, מקדשין אותו הרבה, מלמטה, מקדשין אותו מלמעלה, בעולם הזה, מקדשין אותו לעולם הבא.

ואם כן מובן איפוא הדין שנעשה בראש השנה לכל אחד ואחד: צדיקים גמורים, אשר מקדשים את עצמם בעולם הזה, נכתבים לאלתר לחיי העולם הבא, כלומר משפיעים עליהם מן השמים שפע רוחני ותוספת קדושה על קדושתם, כדי שינחלו ויבואו בטח לחיי העולם הבא. ולהיפך, רשעים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר למיתה בעולם הבא, כלומר מעמידים להם מכשולים ואין מספיקין בידם לעשות תשובה, עד שהם אינם נותנים לב לאחריתם ונאבדים מן העולם הבא, אך גם אז, בידם להתאמץ ולשוב ואז ניצלו מרוע גזר דינם.

ספר ומתוך האור "ימים נוראים אלול ר"ה"

לעתיד לבוא יתגלה לנו מהי התרועה האמיתית

פנינה נפלאה אודות הספק לגבי התרועה, האם הוא "גנוחי גנח" או "לילי לילי", נאמרת בשמו של הגאון רבי אברהם נתן נטע מייזליש, בפסוק (תהלים לג) נאמר: "שירו לה' שיר חדש הטיבו נגן בתרועה", ויש לתמוה על שפתח בשיר וסיים בתרועה? אלא כתב הטור (אורח חיים, הלכות פסח ס' תעג), שיש לומר בליל הסדר "ונודה לך שיר חדש", ואין לומר "שיר חדש", כי מאחר והכוונה היא לגאולה שלעתיד, הרי גאולה זו נאמרה בלשון זכר, כפי שמבואר במדרש (ש"ר פרשה כג, אות יא). ומקור דברי הטור בתוספות (פסחים קטז: בד"ה ונאמר). ומעתה נפלא ביאור הפסוק: "שירו לה' שיר חדש", בעת הגאולה לעתיד לבוא ואז "הטיבו נגן בתרועה", כי רק עכשיו נעלמה מאיתנו הידיעה על התרועה האמיתית, אבל לעתיד לבוא נדע, ואז נוכל לעשותה באופן הטוב ביותר

כמוצא שלל רב "ימים נוראים"

הלכה: ערב ראש השנה

מכבסין ומסתפרין ערב ראש השנה והטעם, כדי להראות שאנו בטוחים בחסדו יתברך שיוציא לצדק משפטינו, וכן נוהגים לטבול בערב ראש השנה. כתב הש"ך על התורה פרשת מטות יש נוהגים לעשות התרת נדרים באלול, והרמז "לא יחל דברן ככל" סופי תיבות אלול. והמנהג לעשות התרת נדרים בפני ג' אנשים, אך יש שכתבו לעשות בפני י' אנשים, וכן נהגו אנשי מעשה. נוהגין לקנות בערב ראש השנה סכין חדש והוא סגולה לפרנסה.

ספר "הרת עולם"

פתגם: כזוכית מזל נוצץ, וכמוה מתפוצץ

ספר "שמחלה"

חקירה:

מצוה קיומית

היא שלילה או חיוב. למשל מצות ציצית, האם גדרה שאסור ללבוש ארבע כנפות בלי ציצית (שלילה), או כשלוש ארבע כנפות יש מצוה להטיל ציצית כשאר כל מצוה, וכמו מצות תפילין (חיוב) (שערי יושר ג-יט ד"ה ואם: בדעת המנחת חינוך, שלילה דעת עצמו, חיוב)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור:

ותלמודו בידו

רב ידוע ביקר פעם אחת אצל הגאון בעל "שואל ומשיב" בתוך הדברים שאל הגאון את אורחו, מדוע עדיין לא חיבר שום חיבור על סוגיות הש"ס, כדרך הלמדנים, השיב לו הרב: מצינו: אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, משמע, שתלמודו עדיין בידו ולא הוציא אותו לאור.

ספר "חד וחלק" חלק ג'

שבת שלום שנה טובה

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאת, מרים ברכה בת מלכה ואריה יעקב בן חוה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן משה, דניאל בן רחל, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr